

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Gminy Wieczfnia Kościelna
z dnia

**Program wspierania rodziny
w Gminie Wieczfnia Kościelna
na lata 2013 - 2016**

Wieczfnia Kościelna 2013

Spis treści.....	2
1.Wstęp.....	3
2.Diagnoza środowiska lokalnego w kontekście sytuacji dziecka i rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna.....	5
3. Cel główny i działania.....	11
4. Beneficjenci Programu.....	15
5. Zasoby gminy.....	16
6. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	16
7. Realizatorzy Programu	17
8. Finansowanie Programu.....	18
10. Monitoring i ewaluacja	18
11. Uwagi końcowe.....	18

1. Wstęp

Rodzina jest podstawową komórką społeczną spełniającą istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Jest ona pierwotnym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtują się postawy zachowania i poglądy oraz umiejętności oceny sytuacji.

Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

W przypadku jakichkolwiek dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

Ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, to tylko „wierzchołek góry lodowej”, wobec której gmina, jako struktura prawno – instytucjonalna, musi zastosować odpowiednie środki zaradcze. Poszczególne przesłanki, na podstawie których udziela się pomocy społecznej są tylko hasłem wywoławczym innych zagadnień problemowych, czasem o bardzo głębokiej strukturze. Kwestie te wymagają wzmożonych działań o charakterze zaradczym, które w dużej mierze wynikają z założeń programowych. Tak też jest w niniejszym przypadku.

Wychodząc z niepodważalnego założenia, iż rodzina jest podstawowym ogniwem życia społecznego, kształtującym człowieka już od jego najmłodszych lat, i że „walkę” z problemami, trudnościami należy zaczynać na możliwie najwcześniejszym, podstawowym gruncie, opracowano „Program wspierania rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna na lata 2013 – 2016”.

Opracowany w oparciu o stosowne regulacje prawne będzie on istotnym elementem polityki Gminy Wieczfnia Kościelna wobec problemu rodzin przeżywających trudności, szczególnie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Obowiązek utworzenia niniejszego programu wprowadza do systemu pomocy społecznej art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887 z późn. zm.). W świetle cytowanej ustawy to gmina, jako organ działający najbliżej rodziny, ma na celu stworzenie takiego systemu pomocy, który w perspektywie doprowadzi do zahamowania procesu dysfunkcyjności w środowisku rodzinnym, szczególnie w tych rodzinach, w których dobro dzieci i młodzieży jest zagrożone. Podkreślić należy, iż Program ten obejmuje zintegrowany system działań zapobiegających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i jego rodziny oraz system działań na rzecz rodziny i dziecka znajdujących się w sytuacji kryzysowej, a w konsekwencji przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu. Ponadto Program zawiera działania z zakresu opieki zastępczej, w odniesieniu do zasady pomocniczości, prymatu rodziny w wychowaniu dzieci oraz prawa dziecka do ochrony i opieki.

Program posiada trójdzielną strukturę. Rozpoczyna się zagadnieniami wstępnymi, następnie koncentruje się na diagnozie funkcjonowania rodzin, objętych pomocą społeczną, po czym przechodzi do zagadnień szczegółowych, tj. celów i podejmowanych działań w pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

W/w Program jest swoistą formą kontynuacji niektórych działań wynikających z „Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Wieczfnia Kościelna na lata 2008 – 2013”. Wskazać należy, iż niniejszy Program pod względem merytorycznym wpisuje się w „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wieczfnia Kościelna”, w zakresie wspierania funkcji rodziny. Ponadto Program jest komplementarny w stosunku do innych programów o charakterze lokalnym: „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2010 – 2015 Gminy Wieczfnia Kościelna” (Uchwała Nr III/15/10 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 29 grudnia 2010 r.), oraz „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Wieczfnia Kościelna na 2013 rok” (Uchwała Nr XVIII/145/12 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 28 grudnia 2012 r.), a także do „Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 – 2016 w Gminie Wieczfnia Kościelna” (Uchwała Nr IV/26/11 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 28 lutego 2011 r.).

2. Diagnoza środowiska lokalnego w kontekście sytuacji dziecka i rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna

Diagnoza sytuacji dziecka i rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna przedstawia najpoważniejsze problemy społeczne, które występowały w roku 2012, jak i aktualnie a dotyczące w szczególności rodzin, dzieci i młodzieży. Dogłębna analiza warunków ekonomicznych nie jest celem niniejszego opracowania, dlatego też w dalszej części zostaną tylko zasygnalizowane niektóre problemy skali zagrożeń ekonomicznej funkcji rodzin – poprzez ukazanie danych liczbowych dotyczących rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych oraz podstawowych danych dotyczących bezrobocia. Pozostałe informacje przedstawione w części diagnostycznej odnoszą się do problemów związanych ściśle ze sferą opiekuńczo – wychowawczą.

Z danych Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna wynika, iż na dzień 31.12.2012r. ludność Gminy Wieczfnia Kościelna wynosiła ogółem **4 179** osób.

Trudności, jakie dotyczą rodzinę z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna niejednokrotnie powodują całkowite lub znaczne zaburzenie spełniania jej podstawowych funkcji, w tym prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo – wychowawczych. Tam, gdzie takie sytuacje mają miejsce, a ich konsekwencje nie są możliwe do przezwyciężenia przez rodzinę w sposób samodzielny, niezbędna jest pomoc instytucji publicznych.

Wsparcie świadczone na rzecz rodzin wynika przede wszystkim z ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W roku **2012** pomoc i wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieczfni Kościelnej otrzymało **126 rodzin**, w skład których wchodziło **456** osób.

Główne przyczyny udzielanej pomocy oraz rodzaje świadczeń udzielanych na rzecz klientów przez GOPS, obrazują poniżej zamieszczone tabele.

Główne powody udzielanej pomocy przez GOPS - dane z roku 2012

	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		Ogółem	w tym na wsi	
1.	Ubóstwo	91	91	306
2.	Bezdomność	2	2	2
3.	Bezrobocie	53	53	165
4.	Niepełnosprawność	49	49	153
5.	Długotrwała lub ciężka choroba	9	9	31
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem	35	35	205
6.1.	w tym: rodziny niepełne	12	12	42
6.2.	rodziny wielodzietne	23	23	163
7.	Przemoc w rodzinie	0	0	0
8.	Alkoholizm	0	0	0
9.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	9	42
9.1.	w tym: wielodzietność	1	1	6
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	2
11.	Zdarzenie losowe	3	3	10

Tabela 1 – źródło Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelnej.

Z danych przedstawionych w w/w tabeli wynika, że dominującymi powodami udzielania pomocy społecznej jest bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, które to w perspektywie czasu zawsze generowały i generują inne problemy, odzwierciedlające się w bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Wybrane świadczenia realizowane przez GOPS w roku 2012

Wybrane świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłek stały	13	14
Zasiłek okresowy	40	143
W tym: z powodu bezrobocia	25	67
niepełnosprawności	8	29
Zasiłek celowy ogółem	79	261
W tym zasiłki specjalne celowe	12	42
Schronienie	0	0
Praca socjalna ogółem	73	272
Wyłącznie praca socjalna	21	37

Tabela 2 – Źródło Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelnej.

Główną przesłanką przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest **ubóstwo**. Z tego tytułu tutejszy Ośrodek objął swoim wsparciem **91** rodzin.

Wiele problemów, które mogą przerodzić się w dysfunkcjonalność rodziny, ma swoje źródło w **bezrobociu**. Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Miawie, na dzień 31.12.2012 r., zarejestrowanych było **229** osób bezrobotnych, z terenu gminy Wieczfnia Kościelna.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelnej w roku 2012 bezrobocie stanowiło powód przyznania pomocy w 53 przypadkach (tabela 1).

Odrębną kwestią społeczną, z którą borykają się mieszkańcy naszej Gminy jest **niepełnosprawność**. Z pomocy społecznej w 2012 r. z powodu niepełnosprawności skorzystało 49 rodzin. W ramach świadczeń rodzinnych wypłacane były świadczenia pielęgnacyjne dla 90 rodzin i zasiłki pielęgnacyjne dla 86 osób.

Zestawienie danych odnoszących się do udzielonych świadczeń rodzinnych w roku 2012 obrazuje poniższa tabela:

Rodzaj świadczeń	Liczba rodzin
Świadczenia rodzinne ogółem	554
1. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	44
2. Zasiłek rodzinny	321
3. Dodatki do zasiłku rodzinnego:	284
• urodzenie dziecka	22
• wychowawczy	20
• z tyt. samotnego wychowywania	15
• kształcenia i rehabilitacji	35
• rozpoczęcia roku szkolnego	240
• podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	113
• wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	91
4. Zasiłek pielęgnacyjny	92
5. Świadczenie pielęgnacyjne	97
6. Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego wg rządowego programu wspierającego osoby uprawnione do w/w świadczenia.	19

Tabela 3 – źródło Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelna

Istotnym problemem w roku 2012 była ponadto kwestia **funduszu alimentacyjnego**, z którego mogły korzystać osoby, w stosunku do których orzeczono sądowy nakaz realizowania obowiązku alimentacyjnego. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelnej wynika, że z tej formy pomocy skorzystało 27 rodzin niepełnych z czego:

- z 1 osobą uprawnioną – 13 rodzin,
- z 2 osobami uprawnionymi – 8 rodzin,
- z 3 osobami uprawnionymi – 4 rodziny,
- z 4 i więcej osobami uprawnionymi – 2 rodziny.

We wskazanych przypadkach egzekucja alimentów była bezskuteczna, w związku z tym osoby te mogły ubiegać o świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Jednak niektóre rodziny zwracały się o dodatkową pomoc do tutejszego Ośrodka, pomimo otrzymywanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Rodzina stanowi w życiu dziecka pierwsze i naturalne środowisko wychowawcze. Jest podstawową formą opieki nad dzieckiem od jego urodzenia aż do uzyskania przez nie samodzielności. To właśnie tu dziecko zdobywa swoje pierwsze doświadczenia społeczne, uczy się określonych zachowań, norm postępowania, poznaje różnorodne formy, wzorce i nakazy. Rozwija swoją indywidualność, osobowość i psychikę. Rodzice są pierwszymi opiekunami i wychowawcami, stąd ich tak ogromny wpływ na późniejsze zachowanie potomka. To oni ponoszą odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb dziecka, dotyczy to przede wszystkim potrzeb emocjonalnych i materialnych. Realizują też wobec dzieci funkcję opiekuńczą, wychowawczą oraz kulturalną. Jednak wraz z rozwojem/dorastaniem dziecka, coraz większy zakres działań, podejmowanych na rzecz dziecka i rodziny przejmują instytucje publiczne. Taką rolę pełnią m.in. placówki oświaty, ośrodki pomocy. Szczególną rolę odgrywa szkoła. Jest ona miejscem, w którym można w sposób prawie natychmiastowy zdiagnozować pojawiające się problemy rodziny, zarówno te o charakterze materialnym, jak i pozamaterialnym. Na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonuje Zespół Szkół, w którym mieszczą się Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego i Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II oraz Szkoła Podstawowa w Windykach i Szkoła Podstawowa im. Króla Władysława Łokietka w Uniszkach Zawadzkich.

Nauczaniem przedszkolnym jest objętych **35 dzieci**, z kolei **86 dzieci** to uczniowie klas „zerowych”. Do szkół podstawowych uczęszcza łącznie **302 dzieci**. Uczniowie gimnazjum to **150 osób**.

W placówkach oświatowych oprócz zadań opiekuńczo – wychowawczych i edukacyjnych, realizowana jest pomoc w formie dożywiania. Z tego rodzaju pomocy finansowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfnii Kościelnej skorzystało 153 uczniów.

Dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym organizowane są kolonie letnie finansowane ze środków Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie skupiający wśród swoich członków przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawienie praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczenie poza rodziną biologiczną.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej do końca 2011r. należało do zadań powiatu. Należy pamiętać, że od 01.01.2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W oparciu o analizę powyższych danych, powstał niniejszy Program. Nakreślone problemy stanowią podstawę do wypracowania działań na rzecz dziecka i rodziny, która jest zagrożona utratą swoich naturalnych funkcji. Z przytoczonych danych wynika wyraźna konieczność zapewnienia pomocy rodzinom o dużym stopniu nasilenia problemów, oraz tym, w których doszło do sytuacji patologicznych. Stwarza to potrzebę włączenia do pracy z taką rodziną asystenta rodziny, który będzie podejmował działania mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej podstawowych zadań.

Program ten ma na celu usprawnienie i udoskonalenie dotychczasowej pomocy świadczonej dziecku i rodzinie, oraz podkreśla rangę profilaktyki i wspierania rodzin dysfunkcyjnych. Szczególnie pilną kwestią wydaje się problem niewydolności wychowawczej rodzin, który niejednokrotnie generuje dalsze problemy i dysfunkcje. Istnieje ponadto daleko idąca potrzeba pomocy rodzinom dotkniętym problemem bezrobocia, przemocy i alkoholizmu. Nagłącą kwestią jest także udzielenie kompetentnej pomocy osobom niepełnosprawnym i ich środowiskom. Realizacja niniejszego „Programu” powinna stworzyć szansę na

ograniczenie skali zasygnalizowanych problemów i w konsekwencji zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego grup i osób.

Będą to problemy, z którymi Gmina Wieczfnia Kościelna zmierzy się realizując niniejszy Program. Nadmienić należy, iż działania Programu powinny koncentrować się w szczególności na oddziaływaniach profilaktycznych. Nie sposób jednak pominąć działań kompensacyjno – naprawczych, już zaistniałych problemów i dysfunkcji w funkcjonowaniu dziecka i rodziny.

3. Cel główny i działania

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

W kontekście głównych problemów Gminy Wieczfnia Kościelna tj. bezrobocie, wzrastającego poziomu ubóstwa oraz towarzyszących temu zjawisku patologiom społecznym (uzależnienia, przemoc, zaniedbania wobec dzieci), sama rodzina, bez wsparcia i pomocy z zewnątrz, nie poradzi sobie.

Środowisko rodzinne to najważniejsze środowisko wychowawcze w życiu dziecka. Niepokojąca fala dysfunkcyjnych i patologicznych zjawisk oraz bezrobocie przyczynia się do powstawania wielu sytuacji konfliktowych i kryzysowych, których skutki najbardziej w swej istocie dotyczą dzieci. Bywa, że dom rodzinny staje się dla zbyt wielu dzieci źródłem zagrożeń prawidłowego jego rozwoju, przemocy, negatywnych wzorców zachowań, napięć, lęku, upokorzenia i frustracji.

Dzieciństwo dzieci żyjących w takich rodzinach przestaje być beztrudne, szczęśliwe, staje się trudne, bolesne i krzywdzące. W takich sytuacjach najczęściej zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny i umieszczenia ich w rodzinach zastępczych bądź placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Należy więc stworzyć taki system, aby nie dopuszczać do sytuacji, w której dziecko musi opuszczać własną rodzinę naturalną. Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej powinno być ostatecznością.

Ważnym jest, aby pamiętać, iż w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej powinny zostać podjęte działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej z równoczesną pomocą rodzinie w podjęciu swych funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dziecka.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na nagłą potrzebę wsparcia rodzin naturalnych już na etapie najwcześniejszym – czyli kiedy problemy się zaczynają, a nie nasilają. Ponadto istnieje potrzeba propagowania idei rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie i wspieranie różnych form opieki zastępczej.

Takowa pomoc rodzinie i dziecku powinna opierać się na następujących zasadach: **wcześniej** – pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny; **bliżej rodziny naturalnej** – opieka zorganizowana w środowisku naturalnym, bliskim dziecku i rodzinie; **lepiej i krócej** – wykorzystując potencjał fachowej pomocy i tak, by nie uzależniać od pomocy.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz na wyżej przytoczonych problemach rodziny a także na zasadach, na jakich pomoc powinna się oprzeć, planuje rozszerzyć działalność pomocową między innymi poprzez powołanie instytucji asystenta rodziny. Rola asystenta rodziny rozpoczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Asystent rodziny będzie skupiał swoją działalność na rodzinach z dziećmi. Działania asystenta będą wspierać działania pracownika socjalnego, do zadań którego zdiagnozowanie sytuacji rodziny i wskazanie, jakiego rodzaju pomoc będzie rodzinie potrzebna. Zgodnie z cytowaną wyżej ustawą, do zadań asystenta rodziny należy szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w znalezieniu pracy, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów

psychologicznych; w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;

- motywowanie rodziców do udziału w zajęciach, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, szczególnie poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;
- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny.

Cel osiągnięty będzie w szczególności poprzez:

1) diagnozowanie środowisk rodzinnych, w tym:

- a) rozpoznanie i analiza problemów występujących w rodzinie z problemami opiekuńczo -wychowawczymi (dotyczy rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej),
- b) bieżący kontakt pracowników socjalnych ze szkołami,
- c) analiza niepokojących zachowań dzieci i młodzieży podczas pobytu w placówkach oświatowych;

2) wzmocnienie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowawczego, w tym:

- a) pomoc rodzinom w eliminowaniu czynnika ryzyka nieprzystosowania społecznego za pomocą pracy z indywidualnym przypadkiem,
- b) przydzielenie rodzinie będącej w kryzysie asystenta rodziny, który będzie aktywnie pracował z rodziną, świadczył pomoc w opiece i wychowaniu

dziecka oraz wspierał rodzinę poprzez szereg działań, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

- c) wzmocnienie roli i funkcji rodziny, poprzez wspólne działania pracownika socjalnego, asystenta rodziny i zespołu interdyscyplinarnego, w kwestiach udzielania pomocy i wsparcia rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej,
- d) pomoc rodzinom niezaradnym, życiowo, poprzez udzielanie im różnych form wsparcia przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej i ustawie o świadczeniach rodzinnych,
- e) zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, doposażenia w podręczniki i pomoce szkolne, pomoc w organizacji wypoczynku w okresie wakacji,
- f) współpraca z nauczycielami i wychowawcami;

3) zapobieganie dysfunkcyjności rodziny, w tym:

- a) wdrażanie programów edukacyjnych skierowanych zarówno do dzieci jak i rodziców, służących rozwojowi rodziny,
- b) współpraca z kuratorami sądowymi, policją oraz szkołami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych i kompensacyjnych na rzecz rodzin dotkniętych problemem opiekuńczo – wychowawczym,
- c) współpraca z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych,
- d) inspirowanie społecznej aktywności do działań samopomocowych, poprzez ideę subsydiarności;

4) objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą, w tym:

- a) interwencja kryzysowa w rodzinie,
- b) organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo, który w swoim programie będzie zawierał działania socjoterapeutyczne;

5) profilaktykę, w tym:

- a) udział w kampaniach, których celem jest wzmocnienie podstawowej komórki społecznej,
- b) wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia,

- c) udział w projektach współfinansowanych ze środków rządowych, Unii Europejskiej, mających na celu ochronę poziomu życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia;
- 6) **doskonalenie zawodowe asystenta rodziny oraz pomoc w rozwijaniu kompetencji rodzin wspierających**, w tym:
 - a) podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny i pracowników socjalnych poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i seminariach,
 - b) umożliwienie uczestniczenia w warsztatach, szkoleniach, konferencjach rodzinom wspierającym.

4. Beneficjenci „Programu”

Cel i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego „Programu” skierowane są do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Adresaci programu:

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
2. Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
3. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

5. Zasoby gminy

Program Wspierania Rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna na lata 2013 – 2016 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Lp.	Instytucja	Rodzaj działań
1.	Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów.
2.	GOPS Wieczfnia Kościelna	Praca socjalna, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach.
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
4.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Wieczfnia Kościelna	Wsparcie i pomoc rodzinom w przewycięzeniu problemu przemocy.
5.	Służba zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
6.	Placówki oświatowo – wychowawcze z terenu Gminy Wieczfnia Kościelna	Działalność edukacyjno – wychowawcza, organizowanie wypoczynku, wsparcie psychologiczne – pedagogiczne dla rodziców i dzieci.

Tabela 4 – Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna

6. Przewidywane efekty realizacji programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Ponadto:

- Podniesienie kwalifikacji asystentów rodziny i innych osób pracujących z dzieckiem i rodziną.
- Wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie sprawowania pieczy zastępczej.
- Wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia

i pomocy ze strony instytucji i organizacji działających na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna.

- Zintegrowanie działań instytucji, organizacji pozarządowych na rzecz dzieci i rodzin w zakresie działań opiekuńczych, wychowawczych, pomocowych i profilaktycznych.
- Uzyskanie przez rodzinę zagrożoną kryzysem bądź przebywającą w kryzysie pomocy w rozwiązaniu problemów.
- Zminimalizowanie skutków dysfunkcjonalności i patologii rodzin.
- Odbudowanie właściwych relacji i więzi rodzinnych.
- Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
- Ograniczenie czasu pobytu dziecka poza rodziną naturalną.
- Ograniczenie zjawiska uzależnienia od pomocy i powielania wzorów patologii.
- Rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży.
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą.
- Lepsze przygotowanie dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, nabycie i wykształcenie odpowiednich umiejętności radzenia sobie w dorosłym życiu.

7. Realizatorzy programu

Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelnej przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urzędem Gminy Wieczfnia Kościelna,
2. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieczfnia Kościelnej,
3. Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wieczfnia Kościelna,
4. Policją,
5. Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
6. Służbą zdrowia,
7. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie,
8. Organizacjami pozarządowymi.

8. Finansowanie programu

Środki finansowe na realizację programu zaplanowano w Dziale 852 – Pomoc społeczna, rozdział 85206 – Wspieranie rodziny.

9. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych w celu poznania dynamiki zjawisk będących jego przedmiotem. Koordynator Programu będzie monitorował realizację programu, proponował zmiany i aktualizował założenia i cele, stosownie do pojawiających się potrzeb. W ramach ewaluacji prezentowanego programu prowadzony będzie monitoring, ukierunkowany przede wszystkim na diagnozę społeczną. Ponadto przedmiotem ewaluacji będzie zakres i skuteczność podejmowanych działań.

10. Uwagi końcowe

Podstawowym założeniem „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2016” jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na pomocy dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią pożądaných funkcji opiekuńczych.

Szczególnie ważnymi i oczekiwanymi rezultatami niniejszego Programu będzie poprawa relacji rodzinnych i funkcjonowania rodziny w społeczeństwie, a także zmiana norm i wartości u poszczególnych jej członków. Ponadto oczekuje się wzmocnienia roli i pozycji rodziny, które w perspektywie będzie skutkowało pozostawieniem dziecka w rodzinie naturalnej. Umieszczenie zaś dziecka poza rodziną jest sytuacją wyjątkową, dopuszczalną po wyczerpaniu i bezskuteczności innych działań pomocowych. Ponadto każde dziecko ma fundamentalne prawo do wychowania i dorastania w atmosferze miłości i bezpieczeństwa, z poszanowaniem jego podmiotowości i godności.

Konieczność opracowania Programu i jego realizacja wynika nie tylko z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ale jest również

odniesieniem do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencji o prawach dziecka. To rodzice mają prawo do opieki i wychowania dziecka i na nich spoczywa główna odpowiedzialność za dzieci, a państwo powinno to prawo szanować. Ale instytucje publiczne są zobligowane podejmować niezbędne kroki mające na celu wspomaganie rodziny w wypełnianiu tych funkcji, w tym do tworzenia systemu wspierania rodziny.

Nadmienić należy, iż realizacja Programu obejmuje okres trzech lat 2013 - 2016. Efekty będą zależeć od koordynacji działań wszystkich podmiotów zaangażowanych na rzecz dzieci i rodziny oraz posiadanych środków finansowych przeznaczanych na realizację Programu.